

Vorderingen over collectief conflict niet ontvankelijk, wel die over feitelijkheden daarrond.

WAT MET STAKINGSSCHADE?

DOOR ALEXIA HOSTE

In een vorig artikel verschenen in CFO Magazine van december 2008, bespraken wij enkele basisprincipes van het stakingsrecht. Wij lichtten toe wat staking is, in welke mate er recht op loon is voor de stakers enerzijds en de werkwilligen anderzijds, en gaven een antwoord op de vraag of een staking moet aangezegd worden. Dit tweede gaat in op de mogelijkheden van bedrijven om op te treden tegen zogeheten 'feitelijkheden' die gepaard gaan met stakingsacties.

De lakse houding van bedrijven en gebrek aan steun vanwege werkgeversverenigingen heeft gezorgd voor een steeds agressiever optreden van stakingsposten. Nu stappen bedrijven steeds vaker naar de rechtbank om arrogante stakingsposten te doen inbinden. Vakbonden vinden dat onterecht, maar hun eigen gebrek aan redelijke zelfregulering is de oorzaak van een tendens om stakings schade hard aan te pakken.

‘...enkel het staken zelf dus collectief het werk neerleggen, is een erkend recht, niet de begeleidende omstandigheden waarmee stakingen vaak gepaard gaan.’

Wat zijn ‘feitelijkheden’?

Gezien de staking het ultieme middel is wanneer collectieve conflicten niet meer via onderhandeling kunnen opgelost worden, gaat het er vaak hard aan toe tijdens stakingsacties. Denk maar aan bedrijfsblokkades, het belemmeren van werkwilligen, afsluiten van bedrijfsterreinen, vernielingen...

‘Feitelijkheden’ zijn dan die omstandigheden die geen deel uitmaken van het stakingsrecht zelf, maar die de staking wel vaak begeleiden. Dit kan bedoeld zijn, in de hoop zo de efficiëntie van de staking te verhogen (zoals bedrijfsblokkades), of het gevolg zijn van spontane handelingen van individuele stakers (zoals vernielingen).

Zoals in het eerste artikel uiteengezet, is enkel het staken zelf dus collectief het werk

neerleggen een erkend recht, niet de begeleidende omstandigheden waarmee stakingen vaak gepaard gaan.

Stelt zich dan de vraag wat u als bedrijf geconfronteerd met een staking van uw eigen werknemers, of zelfs een staking bij een naburig bedrijf waarvan u hinder ondervindt, kan doen om deze feitelijkheden te verbieden nog voordat zij zich hebben kunnen manifesteren (‘preventief’), dan wel ze te doen ophouden (‘curatief’).

Rechterlijke tussenkomst

Het spreekt voor zich dat een rechterlijke tussenkomst in de context van een stakingsactie, geen nut zou hebben indien de rechter pas uitspraak zou doen enkele maanden nadat de staking reeds is afgelopen. Daarom is de gewone proceduregang die wij kennen niet geschikt voor het verzoek om feitelijkheden te verbieden of te doen ophouden. Die proceduregang is: inleiding van de vordering voor de rechtbank, uitwisselen van stukken en conclusies, pleidooien, sluiting van de debatten,

beraadslaging en uiteindelijk de gerechtelijke uitspraak.

Werkgevers en omringende bedrijven, kunnen echter via de procedure ‘in kort geding’, hun vordering aanhangig maken bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, die in geval van spoedeisendheid bevoegd is om uitspraak te doen over de vordering.

De uitspraak van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg is bovendien ‘uitvoerbaar bij voorraad’, hetgeen betekent dat het verbod de feitelijkheden te stellen of het bevel ze te doen ophouden, onmiddellijk kan uitgevoerd worden. Dat geldt zelfs indien er een rechtsmiddel zoals hoger beroep of derdenverzet tegen de beslissing van de rechter zou aangetekend worden.

Wie is de tegenpartij?

In geval van stakingen weet u zelden concreet wie de ‘tegenpartij’ is. Het is niet altijd duidelijk wie de feitelijkheden pleegt. Vaak zijn het personen die vreemd zijn aan de

onderneming, of de stakingsposten worden afgewisseld. Daarbij komt dat de werknemersorganisaties in België geen rechts-persoonlijkheid hebben, zodat zij niet in rechte kunnen aangesproken worden voor de handelingen van hun leden.

Om hieraan tegemoet te komen, kan de vordering bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg ingeleid worden via een 'eenzijdig verzoekschrift'. Gezien zo'n eenzijdige procedure in het vaarwater komt van de rechten van de verdediging van personen die zich met de uitspraak geconfronteerd zien, kan dit enkel in geval van volstreekte noodzakelijkheid. De rechtspraak bevestigde al herhaaldelijk dat in geval van stakingen die volstreekte noodzakelijkheid aanwezig is en er dus een beroep kan gedaan worden op het eenzijdig verzoekschrift.

gaan en die de rechten van een bepaalde partij ernstig aantasten of in gevaar brengen. Het is dan ook belangrijk te onthouden dat de voorzitter zich niet zal mengen in het debat over de staking zelf of over de eisen die daaraan ten grondslag liggen. Het is dan ook zinloos en zelfs contra-productief om hem uw standpunt daaromtrent uiteen te zetten.

Bovendien kan de voorzitter zetelend in kortgeding, geen uitspraken doen over de grond van de zaak. Hij beslist slechts 'provisoir', op een voorlopige basis, in afwachting van een rechter die zich ten gronde uitsprekt. Is het kwaad dus al geschied, heeft u schade opgelopen door de feitelijkheden en wil u hiervoor vergoed worden, dan behoort dit niet meer tot bevoegdheid van de rechter in kortgeding maar moet de gewone burgerlijke procedure gevolgd worden.

Wat kan wel gevorderd worden?

Rekening houdende met de beperkingen zoals hiervoor geschetst, kan u de voorzitter in kort geding in het eenzijdig verzoekschrift in principe vragen om elke feitelijkheid waarmee u geconfronteerd wordt of vreest te zullen worden geconfronteerd en die indruist tegen uw 'rechten', te verbieden of te bevelen dat zij moet ophouden. Daarbij wordt vaak gewezen op het eigendomsrecht, het recht op ondernemen, het recht op arbeid, het recht van vrij verkeer...

Hieronder vindt u enkele voorbeelden van feitelijkheden waartegen, met wisselend succes, kan opgetreden worden:

- Het opbreken van stakingspiketten op zich, zal in de meeste gevallen niet toegestaan worden indien men niet kan aantonen dat die piketten zich effectief bezondigen aan feitelijkheden zoals het verhinderen van werkwilligen of het afsluiten van bedrijfsgebouwen.
- Het beletten van de toegang tot een bepaalde onderneming aan werkwilligen, aan de werkgever of aan derden (klanten, leveranciers) doet wel afbreuk aan de vrijheid van ondernemen van de werkgever, de vrijheid van arbeid van de werkwilligen en het toegangsrecht van derden. Er kan dan ook meestal met succes dergelijk verbod gevorderd worden.
- Bij uitbreiding, zal het blokkeren of afsluiten van een bedrijfsterrein of indu-

striezone waar ook andere bedrijven gevestigd zijn, een feitelijkheid zijn die ook voor die andere bedrijven een aantasting van hun recht om handel te drijven uitmaakt. Ook zij kunnen de voorzitter verzoeken de blokkade te verbieden of op te heffen.

- Het verhinderen van de vrije toegang door hindernissen aan te brengen op de openbare weg of het beletten dat die hindernissen worden weggenomen, maakt vanzelfsprekend een nog grotere feitelijkheid uit, waartegen kan worden opgetreden.
- Hoewel men de voorzitter in kort geding niet kan verzoeken om geleden schade te vergoeden, kan u wel vorderen dat men zich onthoudt van het aanbrengen van schade aan de bedrijfsmiddelen, meestal met succes.

Uiteraard zal de beschikking van de voorzitter in kortgeding die bepaalde acties verbiedt of beveelt hen stop te zetten, weinig effect hebben op het terrein indien daar geen sanctie tegenover staat. Om die reden wordt meestal en vaak met succes, gevraagd om een dwangsom op te leggen aan diegene die de beschikking van de voorzitter niet respecteert. Ook het inschakelen van de openbare macht om de gerechtsdeurwaarder toe te laten de personen die de feitelijkheden begaan, uit te drijven, kan gevraagd worden.

Besluit

Het beroep op de rechterlijke macht in geval van collectieve conflicten, kan nuttig zijn om feitelijkheden die zich voordoen tijdens stakingacties, te verbieden of te doen ophouden. Het zal daarbij belangrijk zijn om:

- > tijdig - niet te vroeg, niet te laat - de procedure op te starten,
- > voldoende bewijzen te verzamelen dat de feitelijkheden zich voordoen of dat zij zich met zekerheid zullen voordoen.

Het is in die zin belangrijk zich van bij het begin te laten bijstaan door deskundigen zoals advocaat en gerechtsdeurwaarder om als bedrijf ook effectief en efficiënt de feitelijkheden bij de stakingsactie aan te pakken. ■

De auteur is advocaat bij Advocatenkantoor Crivits & Persyn te Brugge.
www.crivits-persyn.be

‘...de voorzitter zetelend in kortgeding kan geen uitspraken doen over de grond van de zaak. Hij beslist slechts ‘provisoir’...’

Wat kan niet gevorderd worden?

De voorzitter zetelend in kort geding, kan zich zoals elke rechter enkel uitspreken over zaken die behoren tot de bevoegdheid van de rechterlijke macht. Collectieve arbeidsconflicten behoren daar niet toe. Op basis daarvan werd lange tijd aangenomen dat vorderingen waarin stakingen aan bod kwamen, niet ontvankelijk waren. Intussen aanvaardt de rechtspraak en rechtsleer, dat de rechterlijke macht zich niet kan buigen over het collectief conflict zelf, maar wel over de feitelijkheden die daarmee gepaard